

5.

SJEĆANJA NA GLINU 1944. – 1945.

Zeev Milo

Ja sam došao u Glinu u jesen 1944., kao partizan. Tu sam primljen kao radiotehničar u radionici glinske munjare, koja je bila podređena Narodno Oslobođilačkom Odboru Grada Gline.

Glina je pala u partizanske ruke početkom 1944-te godine, bez borbe. Njemačka i ustaška vojska se je povukla u Petrinju, gdje je i ostala do svršetka rata.

Mene je Glina od prvog časa omamila. Kuće su bile gradske, neoštećene, osim nekoliko porušenih pri jednom njemačkom zračnom napadaču. Bilo je tu soba s krevetima i s posteljinom. To je bio neopisivi luksuz, nakon svih onih ležajeva na goljoj zemlji ili na zakuženoj slami.

Glina je mjesto dviju teških zločina. Zločina, koje su počinili ustaše nad srpskim življem. Prvi je bio pokolj srpskih sugrađana Gline, a drugi pokolj srpskih seljaka iz okolice Topuskog, koje su ustaše tamo bili sakupili, dočterali u pravoslavnu crkvu u Glini i tu ih na najbrutalniji način poklali.

Tada, 1944., nije se osjećala neka napetost među stanovnicima raznih narodnosti i partizana. No tome je glavni razlog bio što su krivci, te suradnici i simpatizeri ustaša pobjegli iz Gline s ustaškom vojskom kada je ova napustila grad. Ostavili su iza sebe svoje žene, da bi ove „čuvale imovinu“.

Još treba naglasiti, da su sada skoro svi građani suradjivali s partizanskom vlasti.

Tako su djevojke radile u Agipropu, gdje su priređivale propagandne letke, plakate, članke itd., te u mjesnoj bolnici u kojoj su bili u glavnom partizanski ranjenici.

Mještani su s zgražanjem pripovijedali o pokolju u pravoslavnoj crkvi Presvete Bogorodice 1941. godine. Bili su im poznate potankosti pa tako i o jedinom preživjelom, za kojeg se znalo da se nalazi negdje na partizanskom području. Pokazali su mi i mjesto gdje se crkva nalazila i koju su ustaše potom srušili. Ostala je tu bila samo hrpa kamenja. Pričali su i onoj trojici preživjelih, koji su se bili sakrili iza oltara, ali nisu mogli pobjeći jer je crkva bila zaključana. Nakon nekoliko dana su se popeli na crkveni toranj i molili vodu od građana. O onome što se s njima kasnije dogodilo, postojale su dvije verzije: Po jednoj ih je ustrijelio ustaša (čije im je ime bilo pozna-

to), a po drugoj, vidjevši svoj bezizgledan položaj, oni su se bacili s tornja, dakle počinili samoubojstvo.

O prvom zločinu se je manje pričalo. Vjerojatni razlog - tu se je radilo o ubistvu sugrađana, kojima oni nisu priskočili u pomoć.

Kod partizanskog preuzimanja vlasti nije došlo do kažnjavanja, krivaca jer su ovi na vrijeme pobjegli. Samo se je pričalo o šefu munjare, kojega su partizani streljali radi navodne suradnje s ustašama. Tome je, tako se je pričalo, pridonio njemu podređeni električar Šešerin. Ovaj je onda postao šef munjare (i moj). Poslije je Šešerina izgleda pekla savjest pa bi kada bi se napio mrmljao ponešto o tome i pokušavao se opravdati.

Osim komande mjesta i Narodno Oslobođilačkog Odbora, koji su upravljali Glinom, bile su tu brojne partizanske komande i ustanove. Razlog je tome bio to što je tu bilo mnogo mjesta u napuštenim kućama i stanovima. K tome je Glina imala električnu struju (onda jedina na prostoru Korduna i Banije)

Svagdašnjica u Glini je bila skoro mirnodobska. Na osnovnim živežnim namirnicama nije se oskudijevalo. U Glini se je svakog tjedna održavao sajam, kao prije rata. Partizani su se brinuli i za kulturni život i zabavu. Bilo je predavanja, plesalo se je i u kinu su prikazivani aktuelni ratni filmovi, u glavnom sovjetski.

Ovoj “idili” smetala je blizina Petrinje iz koje se je po koji puta pokrenula njemačka ili ustaška vojska u pravcu Gline. To je značilo smjesta napustiti Grad – “Pokret!”. Neprijateljska vojska nije pokušavala ponovno zauzeti Glinu, tako da se je moglo vratiti se u Glinu, često već nakon nekoliko sati. Još su nas uznemirivali neprijateljski avioni koji bi preljetali Glinu, ali ju nikada nisu bombardirali. Kasnije su preljetali saveznički avioni u velikim masama – tih se dana nije vidjelo ni jednog neprijateljskog aviona.

Danomice su u Glinu stizali vojnici i oficiri – domobrani, tako i mnogi građani iz Zagreba, koji su prebjegli na našu stranu. Osjećao se bliski svršetak rata i svršetak ustaške i okupatorske strahovlade. I kada je ovaj konačno uslijedio, nitko nije bio iznenađen.

(6. 9. 2012.)

<https://doi.org/10.17234/9789533792972.47>